

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งในบทนี้ได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 190 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 127 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เกรจซีและมอร์แกน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 51) ที่ระดับ .05 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อคัดเลือกให้เหลือกลุ่มตัวอย่าง

#### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 92 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายปิดให้เลือกตอบ มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เรียงระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด แบ่งเป็น 5 ระดับ มีข้อคำถาม 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เรียงระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด แบ่งเป็น 5 ระดับ มีข้อคำถาม 42 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ดังต่อไปนี้

3.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด

### สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งพนักงานราชการ และมีประสบการณ์ในตำแหน่ง 1-10 ปี

2. บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเห็นว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพฤติกรรมผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านการเข้าสังคม ด้านการประสานงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการโน้มน้าวจิตใจ และด้านการให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้านพบว่า

2.1 ด้านความคิดริเริ่ม โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารให้บุคลากรทำงานตามโครงการหรือแผนงานที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างชาญฉลาด ผู้บริหารหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ ผู้บริหารมีความรู้เรื่องการวางแผนและการจัดองค์กร ผู้บริหารริเริ่มโครงการหรือแผนงานของหน่วยงานให้บุคลากรดำเนินการ ผู้บริหารมีความคิดใหม่ ๆ และนำความคิดนั้นมาร่วมทดลองปฏิบัติกับผู้ร่วมงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของหน่วยงาน และผู้บริหารเป็นผู้เสียสละ เพื่อให้การบริหารงานของหน่วยงานสำเร็จ ตามลำดับ

2.2 ด้านการปรับปรุงแก้ไข โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ผู้บริหารแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานให้กับผู้ร่วมงาน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารให้กำลังใจแก่บุคลากรเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ ผู้บริหารกำหนดมาตรฐานการทำงานของผู้ร่วมงาน และผู้บริหารปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของบุคลากร ตามลำดับ

2.3 ด้านการยอมรับนับถือ โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารประชุมร่วมกับบุคลากรในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ผู้บริหารมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารยกย่องชมเชยผู้ที่ปฏิบัติงานดี และผู้บริหารรับทราบปัญหาของผู้ร่วมงานด้วยความเข้าใจ ในสถานการณ์ตามลำดับ

2.4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ผู้บริหารแสดงออกถึงความห่วงใยเมื่อผู้ร่วมงานประสบปัญหา ผู้บริหารช่วยเหลือผู้ร่วมงานในการแก้ปัญหาทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวตามความสามารถ ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลผู้ร่วมงานอย่างทั่วถึง และเสมอภาค

ผู้บริหารจัดสวัสดิการต่างๆให้ร่วมงานตามความเหมาะสม และผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอบอุ่นสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2.5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารแสดงออกถึงความจริงใจเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้บริหารให้ความเป็นกันเอง เปิดเผย เข้าใจง่าย ผู้บริหารแสดงออกถึงความจริงใจในการพูดให้เกิดศรัทธาจากผู้อื่น ผู้บริหารสั่งงานด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน ผู้บริหารสามารถพูดโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ร่วมงานร่วมมือร่วมใจกันพัฒนางาน ผู้บริหารสามารถพูดได้ชัดเจนโดยผู้ร่วมงานไม่มีข้อสงสัย และผู้บริหารโน้มน้าวจิตใจ และสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

2.6 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบแบบแผน ผู้บริหารเข้มงวดกวดขันในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ผู้บริหารประสานงานให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นได้รับทราบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจัดให้ผู้ร่วมงานได้พบปะสังสรรค์กันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และผู้บริหารสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้ร่วมงานได้ ตามลำดับ

2.7 ด้านการเข้าสังคม โดยภาพรวมผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงาน ผู้บริหารมีปณิธานที่มั่นคงแน่วแน่ในการบริหารงานในหน่วยงาน ผู้บริหารอุทิศเวลาและแสวงหาทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน ผู้บริหารมีความสุภาพ อ่อนโยนและมีอัธยาศัยดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป และผู้บริหารมีความยุติธรรมเป็นที่เชื่อถือได้ ตามลำดับ

3. บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านส่งเสริม

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านงานวิชาการ ด้านการบริหาร งบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้าน พบว่า

3.1 ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวม บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 17 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ การส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องสมุดประชาชนอำเภอ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถม ม.ต้น และม.ปลาย เทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบพบกลุ่ม การจัดการศึกษา สำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบ โรงเรียน ได้เรียนรู้และมีทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ เพิ่มเติมและพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดฝึกทักษะชีวิตในลักษณะหลักสูตรอาชีพระยะสั้น การจัดการ ศึกษาในลักษณะกลุ่มพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็น ฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และใช้ทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือจัดการเรียนรู้ การส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและการจัดทำแผนชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาและทุนทางสังคมที่ชุมชน มีอยู่ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในรูปแบบกลุ่มสนใจ การฝึกอบรม การจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การ บริหารจัดการและดำเนินการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้เป็นศูนย์การ เรียนตลอดชีวิต การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งเสริมและ พัฒนาแหล่งข้อมูลชุมชน การส่งเสริมการรู้หนังสือโดยจัดการศึกษาสำหรับเป้าหมายนอกระบบ โรงเรียนเพื่อให้สามารถอ่านออกเขียนได้ มีความรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพที่บุคคลทำอยู่ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การประสานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถม ม.ต้น และม.ปลาย เทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบทางไกล ตามลำดับ และอยู่ใน ระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ การจัดนิทรรศการและกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.2 ด้านงานวิชาการ โดยรวมบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 12 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ การทำโครงการและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต่อเนื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลระหว่างภาคเรียนและประเมินผลการเรียนรู้รายหมวดวิชา การจัดทำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง การพัฒนาการจัด กระบวนการเรียนรู้โดยการพบกลุ่มการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการ เรียนจากการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนที่แบ่งเป็นระดับประถมศึกษาและ

มัธยมศึกษา การจัดกิจกรรม โครงการ และการอ่าน คิด วิเคราะห์ และการเขียน การพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยสถานศึกษาเองและภายนอกโดยหน่วยงานภายนอก การ ติดตามผลการดำเนินงานโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การจัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาตามอัธยาศัยและการเทียบ ความรู้และประสบการณ์ และการจัดทำแนวทางเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ กลุ่มเป้าหมาย เฉพาะ เช่น ทหารกองประจำการ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำท้องถิ่น ตามลำดับ และอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ การจัดทำแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ การกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับโดยการประชุมสัมมนา และการอบรมทางไกล และการสรรหาและบรรจุครูจ้างสอน เช่น ครูอาสาสมัคร ครูศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ การจัดสวัสดิการ การพิจารณาความดี ความชอบ ตลอดจนการดำเนินการทางวินัย

3.4 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ การจัดทำแผนการบริหารงบประมาณโดยทำงานแบบ มุ่งเน้นผลงาน การจัดทำแผนปฏิบัติการและงบประมาณให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ปฏิบัติงาน เช่นกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น การประสานงาน เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษา และการจัดระดมทรัพยากรการลงทุนด้านงบประมาณเพื่อจัด การศึกษาทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และองค์กร วิชาชีพต่างๆ ตามลำดับ

3.5 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมบุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มากทุกข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ การให้บริการแก่นักเรียนและนักศึกษาและประชาชนทั่วไป การ สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา เช่น การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การแนะแนว การศึกษา เป็นต้น และการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดหรือดำเนินการเองในการจัด การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามลำดับ

4. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับค่อนข้างสูง

### อภิปรายผล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยที่ได้ มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพฤติกรรมผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีพฤติกรรมผู้นำในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านการเข้าสังคม ด้านการประสานงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการโน้มน้าวจิตใจ และด้านการให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับนพมาศ บุญนอม (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการให้การยอมรับนับถือ ด้านการให้การช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคมได้ดีอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับวสันต์ ช่างนาค (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการให้การยอมรับนับถือ ด้านการให้การช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงานและด้านการเข้าสังคม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสกวรัตน์ คู่สุข (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดย 3 อันดับแรก คือ การมีความคิดริเริ่ม ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการให้การยอมรับ และสอดคล้องกับไพโรจน์ อังศิริ

(2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่าพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2544 : 11) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อชุมชน นับว่าเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตโดยแท้ เนื่องจากจะเน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชากับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยยึดชุมชนเป็นฐานในขณะเดียวกันจะกระจายอำนาจให้ผู้เรียน ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ นับตั้งแต่การกำหนดความต้องการทางการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การออกแบบและกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2544 : 24-27) ที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานที่สำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนสอดคล้องกับถนอม โยวัง (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาคำเนินงานห้องสมุดประชาชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนตามนโยบายการจัดห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียน ซึ่งผลการวิจัย พบว่ามีการดำเนินการระดับมาก คือ ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และสอดคล้องกับวิเชียร กลัดทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีการบริหารครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ บุคลากร ธุรการ และด้านความสัมพันธ์ชุมชน โดยเน้นเรื่องการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุจิตรา จันทรวिकास (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามการรับรู้ของตนเอง ผู้ดำเนินการและนักศึกษา พบว่า วิธีเรียนทางไกล ด้านการแนะแนวและการแก้ปัญหา ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ด้านธุรการของกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม ด้านการประเมินผล อยู่ในเกณฑ์มาก

3. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัด



พระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับค่อนข้างสูง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับกักดี สมคะเณย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับผลสำเร็จในการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งงานและแบบมุ่งสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสำเร็จในการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับไพโรจน์ อังศิริ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าหมวดวิชากับการปฏิบัติการสอนของครูมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับตรีชฎา ปันทิม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร การศึกษากับผลการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารการศึกษา กับผลการปฏิบัติงานวิชาการ มีความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปดังนี้

#### 1.1 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร

1.1.1 ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความเสียสละเพื่อให้บริการบริหารงานของหน่วยงานสำเร็จ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.1.2 ผู้บริหารควรให้ความสนใจในเรื่องการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของบุคลากรมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.1.3 ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นว่าตนเองรับทราบปัญหาของผู้ร่วมงานด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.1.4 ผู้บริหารควรทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอบอุ่นสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.1.5 ผู้บริหารควรโน้มน้าวจิตใจ และสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.1.6 ผู้บริหารควรพัฒนาความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกของผู้ร่วมงานได้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.1.7 ผู้บริหารควรแสดงให้ผู้ร่วมงานเห็นตนเองมีความยุติธรรมเป็นที่เชื่อถือได้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

## 1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการและ กิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.2.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแนวทางการ เทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่อง ดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.2.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ การ พิจารณาความดีความชอบตลอดจนการดำเนินการทางวินัยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าใน เรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.2.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระดมทรัพยากรการ ลงทุนด้านงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และองค์กรวิชาชีพต่างๆ มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในเรื่องดังกล่าว ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

1.2.5 การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดหรือดำเนินการ เองใน การจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัย พบว่าในเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ

## 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์  
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมใน  
การปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขต  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา